

Motion till riksdagen 2025/26:1650

av **Ludvig Ceimertz (M)**

Byte av efternamn på barn vid ensam vårdnad och skyddad identitet

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över personnamnslagens reglering så att en förälder med ensam vårdnad där barnet lever med skyddad identitet ska kunna byta barnets efternamn utan samtycke från den andra föräldern, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Mäns våld mot kvinnor är ett av våra största samhällsproblem. Det lämnar inte bara spår i kvinnors liv, utan också i barnens. I fall där mamman lever med skyddad identitet på grund av en hotbild från barnets far, finns idag en paradox i lagstiftningen. Trots ensam vårdnad, krävs enligt personnamnlagen att den förälder vars efternamn barnet bär – ofta pappan – samtycker till namnbyte. Alternativet är en domstolsprövning, vilket både kan äventyra säkerheten och vara psykiskt påfrestande.

Låt oss ta ett konkret exempel: En kvinna tvingas, efter år av psykisk och fysisk misshandel, fly sitt hem med barnen. Hotbilden är så allvarlig att både hon och barnen beviljas skyddade personuppgifter. Trots att hon har ensam vårdnad och gör allt för att barnen ska få en trygg och skyddad uppväxt kan hon inte på ett enkelt sätt göra ett namnbyte på sina barn utan samtycke från pappan, som är den som namnbytet ska skydda från. Utan hon måste utsätta sig för en domstolsprocess där den våldsutövande fadern ska höras.

Patent- och registreringsverket (PRV) och Jämställdhetsmyndigheten har upprepade gånger uppmärksammat detta rättsosäkra tillstånd. I många fall är det just våldsutövaren som barnet bär namnet från – och som vägrar samtycka till byte. PRV har i sina yttranden föreslagit att domstolar ges möjlighet att avstå från att begära in samtycke eller ens kommunicera namnbytet till den andra föräldern när detta kan äventyra säkerheten. Jämställdhetsmyndigheten föreslår i sin rapport från 2023 att Skatteverket

ges mandat att besluta om namnbyte i skyddsfall – utan att det krävs en domstolsprövning.

Skyddet för kvinnor och barn måste väga tyngre än symbolvärdet i ett efternamn. Ensam vårdnad måste innebära verklig möjlighet att skydda barnets identitet – inte bara på papperet. Att i dessa fall fortfarande kräva samtycke från en våldsutövande förälder är ett rättsligt och etiskt orimligt tillstånd som bör förändras.

Jag föreslår därför att regeringen ser över personnamnslagens reglering så att en förälder med ensam vårdnad ska kunna byta barnets efternamn utan samtycke från den andra föräldern, i fall där barnet lever med skyddad identitet.

Ludvig Ceimertz (M)